

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет права та міжнародних відносин
Кафедра приватного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОЗНАВСТВО

для студентів

спеціальності	081 Право
освітнього рівня	другого (магістерського)
освітньої програми	081.00.01 Право

Київ – 2022

Розробники:

Задорожний Юрій Анатолійович, к.ю.н., доцент, доцент кафедри приватного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі:

Задорожний Юрій Анатолійович, к.ю.н., доцент, доцент кафедри приватного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри приватного права Факультету права та міжнародних відносин
Протокол від «17» серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри публічного та приватного права _____ (Лілія ОРЕЛ)

Робочу програму погоджено з керівником проектної групи освітньої програми 081.00.01 Право 2022 р.
Гарант освітньої програми _____ (Петро МАТВЄЄВ)

Робочу програму перевірено 2022 р.
Заступник декана _____

(Анфіса НАШИНЕЦЬ-НАУМОВА)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Порівняльне правознавство		
<i>Вид дисципліни</i>	обов'язкова	
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	українська	
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	4/ 120	
<i>Курс</i>	1	1
<i>Семестр</i>	1	1
<i>Кількість змістових модулів з розподілом</i>	1	
<i>Обсяг кредитів</i>	4	4
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	120	120
<i>Аудиторні</i>	32	16
<i>Модульний контроль</i>	8	-
<i>Семестровий контроль</i>	30	
<i>Самостійна робота</i>	50	104
<i>Форма семестрового контролю</i>	Екзамен	Екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування у студентів цілісного уявлення про сучасну юридичну географію та методологію порівняльного вивчення права. Цей курс є нормативною, самостійною правовою дисципліною, яка вивчається студентами в переважній більшості юридичних навчальних закладах. Курс «Порівняльне правознавство» сприяє фаховій підготовці юристів, закріплює і розширює їх знання, що отримані в ході вивчення таких дисциплін як: "теорія держави і права", "конституційне право зарубіжних країн", "міжнародне право" та інші.

Завдання:

- з'ясування особливостей національного права правових систем сучасності;
- подолання ізоляції національної правової системи та національної обмеженості правового мислення;
- збагачення національної правової системи правовим досвідом інших народів;
- гармонізація та уніфікація національної правової системи з європейськими правовими системами;
- дослідження глобальних закономірностей і тенденцій розвитку права у сучасну епоху;
- підвищення загальної культури студентів шляхом "інтернаціоналізації" вітчизняної юридичної освіти, подолання її національної самодостатності.

Завдання навчальної дисципліни передбачають формування наступних компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК) –

ЗК1. Здатність комплексно розв'язувати проблему. Здатність виявляти наукову сутність проблем у професійній сфері, знаходити адекватні шляхи щодо їх розв'язання; володіння системним, цілісним підходом до аналізу і оцінки правової ситуації.

ЗК3. Креативність. Продукування нові правові підходи, формувати і реалізовувати нові правові механізми.

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності. **СК2.** Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні. **СК4.** Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК5. Креативність. Продукування нові правові підходи, формувати і реалізовувати нові Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.

3. Результати навчання за дисципліною

РН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

РН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	У с ь о г о	Розподіл годин між видами робіт				
		Аудиторна				Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	
Змістовий модуль 1 Загальні поняття порівняльного правознавства						
Тема 1. Порівняльне правознавство як наука і навчальна дисципліна	7	2				5
Тема 2. Методологія порівняльного правознавства. Функції порівняльного правознавства.	7		2			5
Тема 3. Історія порівняльного правознавства.	9	2	2			5
Тема 4. Класифікація основних правових систем сучасності.	9	2	2			5
Модульний контроль	2					
Разом	34	6	6	-		20
Змістовий модуль 2. Основні правові системи сучасності						
Тема 5. Романо-германська правова сім'я	9	2	2			5
Тема 6. Англо-американська правова сім'я	8	2		2		4
Тема 7. Скандинавська правова сім'я	4					4
Тема 8. Правові системи Латинської Америки.	6	2				4
Тема 9. Правові системи Далекого Сходу	8	2		2		4
Тема 10. Традиційні та релігійні правові системи.	6			2		4
Тема 11. Соціалістичне право. Місце правової системи України на правовій карті світу.	9	2		2		5
Модульний контроль	6					
Семестровий контроль	30					
Разом	86	10	2	8		30
Усього	120	16	8	8		50

Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	У с ь о г о	Розподіл годин між видами робіт				
		Аудиторна				Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	
Змістовий модуль 1 Загальні поняття порівняльного правознавства						
Тема 1. Порівняльне правознавство як наука і навчальна дисципліна	8	2				7

Тема 2. Методологія порівняльного правознавства. Функції порівняльного правознавства.	8		2			7
Тема 3. Історія порівняльного правознавства.	8		2			7
Тема 4. Класифікація основних правових систем сучасності.	8	2				7
Разом	36	4	4			28
Змістовий модуль 2. Основні правові системи сучасності						
Тема 5. Романо-германська правова сім'я	9	2				7
Тема 6. Англо-американська правова сім'я	9	2				7
Тема 7. Скандинавська правова сім'я	6					6
Тема 8. Правові системи Латинської Америки.	6					6
Тема 9. Правові системи Далекого Сходу	9			2		7
Тема 10. Традиційні та релігійні правові системи.	7					7
Тема 11. Соціалістичне право. Місце правової системи України на правовій карті світу.	8			2		66
Разом	54	4		4		76
Усього	120	38	4	4		104

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 Загальні поняття порівняльного правознавства

Тема 1. Порівняльне правознавство як наука і навчальна дисципліна.

Порівняльне правознавство як особлива галузь правового знання. Поняття та природа порівняльного правознавства. Об'єкт і предмет порівняльного правознавства. Використання результатів порівняльного правознавства.

Порівняльне правознавство в системі юридичних наук. Співвідношення порівняльного правознавства з іншими юридичними науками: загальною теорією та історією держави і права, філософією і соціологією права, галузевими юридичними науками, порівняльною політологією, юридичною етнологією. Порівняльне правознавство і національне право.

Порівняльне правознавство і вивчення зарубіжного права. Принципи порівняльного правознавства. Вивчення правової карти сучасного світу – основне завдання сучасного порівняльного правознавства.

Порівняльне правознавство як наукова дисципліна. Порівняльне правознавство як навчальний курс. Предмет, цілі, завдання і система курсу порівняльного правознавства. Значення курсу для підготовки юристів. Міжнародні центри порівняльного правознавства. Поняття і значення порівняння.

Тема 2. Методологія порівняльного правознавства. Функції порівняльного правознавства.

Представники суспільно-філософської і політико-правової думки про використання порівняння і порівняльного методу у вивченні державно-правових явищ. Поняття та природа методу порівняльного правознавства, сфера його застосування. Завдання і об'єкти застосування порівняльно-правового методу.

Загальні правила та особливості порівняльно-правового аналізу. Методика порівняльного аналізу законодавства. Найпоширеніші тлумачення компаративізму. Понятійно-правова єдність предмету і методу порівняльного правознавства.

Основні види порівняльних досліджень правових систем: діахронне і синхронне порівняння; внутрішнє (внутрішнє) і зовнішнє (між типове) порівняння; макропорівняння та мікропорівняння; законодавче (нормативне) і функціональне (проблемне) порівняння.

Теоретико-пізнавальні функції порівняльного правознавства. Наукова значимість порівняльного правознавства. Практико-прикладні функції порівняльного правознавства: уніфікація і гармонізація права Освітня функція порівняльного правознавства.

Тема 2. Історія порівняльного правознавства.

Виникнення і основні етапи розвитку порівняльного правознавства. Зародження і розвиток ідей порівняльного правознавства у стародавньому світі.

Розвиток ідей порівняльного правознавства в середні віки.

Загальна характеристика порівняльного правознавства XIX століття. Історико-філософський напрямок порівняльного правознавства в Німеччині. Французька школа порівняльного законодавства. Розвиток порівняльного правознавства в Росії і Україні. Особливості еволюції порівняльного правознавства в Англії і США.

Порівняльне правознавство в першій половині XX століття. Порівняльне правознавство після Другої світової війни. Розвиток радянського порівняльного правознавства. Сучасний стан юридичної компаративістики. Розробка проблем порівняльного правознавства вченими-юристами зарубіжних країн. Порівняльне правознавство і міжнародне наукове співробітництво.

Тема 3. Класифікація основних правових систем сучасності

Правова карта світу – основний предмет вивчення порівняльного правознавства. Поняття типології і класифікації правових систем сучасності. Юридичні критерії правової типології і класифікації. Поняття правової системи у порівняльному правознавстві: “національна правова система” і “сім’я правових систем”. Поняття національної правової системи. Структура національної правової системи та характеристика її основних компонентів та елементів. Види класифікацій національних правових систем та їх об’єднань.

Правова сім’я. Традиції та цінності права. Право і цивілізація. «Правовий стиль» як критерій класифікації правових сімей. «Західна традиція права». Правова сім’я: поняття, структура, властивості. Підстави об’єднання правових систем у правові сім’ї (джерела та структура права, історичні шляхи виникнення і розвитку права). Східна та західна правові культури.

Класифікація правових систем. Критерії формування джерел, структури, основних понять і інститутів права правових сімей. Основні сім’ї сучасних правових систем. Вчення про правові сім’ї. Співвідношення національного (внутрідержавного) і міжнародного права. Основні теорії. Вплив міжнародного права на розвиток національних правових систем.

Змістовий модуль 2. Основні правові системи сучасності

Тема 4. Романо - германська правова сім’я.

Соціально-економічні, історичні і культурні передумови виникнення романо - германської правової сім’ї. Основні етапи становлення і розвитку романо-германського права. Географія поширення романо - германських правових систем. Загальна характеристика романо-германської правової сім’ї. Юридична догматика як підґрунтя романо-германської правової сім’ї. Історичні шляхи виникнення, становлення та розвитку романо-германської правової сім’ї. Роль глоссаторів та коментаторів у розвитку романо-германської правової сім’ї.

Структура і джерела права романо - германської правової сім’ї. Первинні джерела романо-германського права. Закон. Звичай в системі джерел романо-германського права. Вторинні джерела романо-германського права. Прецедент. Доктрина. Відмінні риси і особливості романо - германського права. Тенденції розвитку романо-германської правової системи.

Конституційний контроль та правосуддя в романо-германській системі. Домінуючі теорії, концепції, доктрини праворозуміння в романо-германській правовій сім’ї. Зв’язки національних правових систем романо-германської правової сім’ї з національними правовими системами інших

правових сімей, міжнародним правом. Особливості груп національних правових систем романо-германською правовою сім'єю.

Тема 5. Англо-американська правова сім'я

Правова система Англії. Особливості формування англійського загального права і системи його джерел. Географія поширення англійського загального права. Джерела і система права в країнах англо-американської правової сім'ї. Значення і місце загального права в правовій системі. Судовий прецедент.

Співвідношення законодавства і судової правотворчості. Судові доктрини і концепція норм права. Своєрідність основних правових інститутів і галузей права. Зростання ролі статутного права (законодавства). Зростання делегованого законодавства. Реформа права. Основні тенденції у розвитку сучасного англійського права. Правові системи Шотландії: особливості історичного розвитку і системи джерел права.

Правова система США Формування і особливості правової системи США. Федеральне право і право штатів. Особливості загального права США. Кодифікація і систематизація законодавства США. Судовий контроль. Джерела американського права. Сучасні тенденції розвитку американського права.

Правові системи країн Британської Співдружності. Англійське загальне право – історична основа правових систем Британської Співдружності. Класифікація національних правових систем країн Британської Співдружності.

Прецедентне право і загальна правова спадщина країн Британської Співдружності. Особливості правових систем Канади, Австралії і Нової Зеландії. Співвідношення англійського права і місцевого звичаєвого права. Джерела права. Судова система.

Тема 7. Скандинавська правова сім'я

Поняття змішаних правових систем. Особливості історичної взаємодії і поєднання елементів романо - германської правової сім'ї і англійського загального права у правових системах різних країн.

Правові системи Скандинавських країн Підстави виділення правових систем Скандинавських країн у самостійну правову сім'ю. Історичний розвиток правових систем Скандинавських країн. Уніфікація і гармонізація законодавства Скандинавських країн. Особливості правових систем Скандинавських країн. Система джерел права.

Тема 8. Правові системи Латинської Америки.

Правові системи країн Латинської Америки Формування правових систем країн Латинської Америки. Роль рецепції права у розвитку правових систем на прикладі країн Латинської Америки. Історично сформоване домінування романо - германської моделі. Поєднання в правових системах латиноамериканських країн рецепції і модернізації права. Особливості правових систем країн Латинської Америки. Зростаючий вплив права США у другій половині ХХ століття.

Тенденції до зближення правових систем країн романо - германської і англосаксонської правових сімей.

Тема 9. Правові системи Далекого Сходу

Правові системи країн Далекого Сходу. Загальна характеристика далекосхідного права. Стародавньокитайське право – основа далекосхідного права. Конфуціанське і легістське розуміння права. Особливості далекосхідного розуміння права. Відмінність китайської правової концепції від західної. Правова система Китаю.

Правова система Японії Становлення правової системи Японії. Особливості японського права розуміння. Рецепція європейського континентального права в Японії. Вестернізація японського права. Взаємодія в Японії традиційних норм поведінки і сприйнятого західного права. Зростаючий вплив американського права на японську правову систему.

Сучасне японське право. “Живе право”.

Тема 10. Традиційні та релігійні правові системи.

Мусульманське право. Історична еволюція мусульманського права. Джерела мусульманського права. Доктрина як основне джерело мусульманського права. Роль Корану і Сунни у мусульманському праві. Своєрідність основних інститутів і галузей мусульманського права. Державний і релігійний примус. Мусульманське право і закон. Мусульманське право у правових системах зарубіжного Сходу.

Індуське право. Історичне і релігійне коріння індуського права. Класичне індуське право. Сфера застосування і взаємодія індуського права з іншими частинами чинного права. Вплив англійського загального права на індуське право. Джерела індуського права. Особливості методів регулювання. Роль державного примусу. Механізми дії індуського права. Правова система Індії. Загальна характеристика іудейського права. Джерела іудейського права. Поняття та джерела канонічного права.

Звичаєва правова система. Загальна характеристика правової сім'ї звичаєвих правових систем. Історичні шляхи виникнення, становлення та розвитку правової сім'ї звичаєвих правових систем. Властивості звичаєвого права як соціального регулятора, його форми, джерела, структура. Зв'язки звичаєвих правових систем з національними правовими системами, а також національними правовими системами інших правових сімей, міжнародним правом. Класифікація та особливості груп традиційних правових систем. Основні властивості звичаєвих правових систем Африки. Сучасні правові системи африканських країн.

Тема 11. Соціалістичне право. Місце правової системи України на правовій карті світу.

Виникнення і загальна характеристика соціалістичного права. Особливості формування соціалістичних правових систем в різних країнах. Джерела і основні галузі соціалістичного права. Особливості нормативно-правових актів. Класифікація соціалістичних правових систем. Радянська правова система. Особливості правових систем європейських соціалістичних країн. Особливості правових систем соціалістичних держав Азії. Правова система Куби. Постсоціалістична держава і право – перехідний тип держави і права. Проблема класифікації правових систем на пострадянському просторі.

Місце правової системи України на правовій карті світу. Зовнішньо-правовий простір, що впливає на стан, розвиток і місце правової системи України. Концептуальні внутрішньо правові аспекти й фактори, що впливають на стан, розвиток і місце правової системи України. Історичний досвід, проблеми та перспективи вибору.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

Для денної форми навчання

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Змістовий Модуль 1		Змістовий Модуль 2	
			Кільк. одиниць	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	3	3	5	5
2	Відвідування семінарських занять	1	3	3	1	1
3	Відвідування практичних занять	1	-	-	4	4
4	Робота на практичному занятті	10	-	-	4	40
5	Робота на семінарському занятті	10	3	30	1	10
6	Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5
7	Виконання модульної роботи	25	1	25	3	75

	Разом	-	-	66		140
	Максимальна кількість балів:	206				
	Розрахунок коефіцієнта:	0,291				
	Проміжний бал	60				
	Екзамен	40				
	Підсумковий бал	100				

Для заочної форми навчання

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Змістовий Модуль 1		Змістовий Модуль 2	
			Кільк. одиниць	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
2	Відвідування семінарських занять	1	2	2	-	-
3	Відвідування практичних занять	1	-	-	2	2
4	Робота на практичному занятті	10	-	-	2	20
5	Робота на семінарському занятті	10	2	20	-	-
6	Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5
	Разом	-	-	29		29
	Максимальна кількість балів:	58				
	Розрахунок коефіцієнта:	1,072				
	Проміжний бал	60				
	Екзамен	40				
	Підсумковий бал	100				

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Змістовий модуль 1 Загальні поняття порівняльного правознавства

Тема 1. Порівняльне правознавство як наука і навчальна дисципліна.

1. Право – поєднання “національного”, “світового” та “саморозвитку”.
2. Національно-державні відмінності в праві.
3. Порівняльне правознавство і національне право.
4. Джерела національного права і порівняльне правознавство.
5. Міжнародні центри порівняльного правознавства.

Тема 2. Методологія порівняльного правознавства. Функції порівняльного правознавства.

1. Представники суспільно-філософської і політико-правової думки про використання порівняння і порівняльного методу у вивченні державно-правових явищ.

2. Використання порівняльного методу в галузевих юридичних науках, для вирішення конкретних науково-практичних правових проблем національного права.
3. Внутрішнє (внутрітипове) і зовнішнє (міжтипове) порівняння.
4. Контрастне порівняння як основна форма вивчення якісно відмінних правових систем.

Тема 3. Історія порівняльного правознавства.

1. Історико-філософський напрямок порівняльного правознавства в Німеччині.
2. Французька школа порівняльного законодавства.
3. Порівняльне правознавство в Англії і США.
4. Розвиток радянського порівняльного правознавства.
5. Сучасний стан юридичної компаративістики.
6. Роль порівняльного правознавства у розвитку економічного і культурного співробітництва між народами.

Тема 4. Класифікація основних правових систем сучасності

1. Сутність критерію “правового стилю” для класифікації правових систем.
2. Сутність правової ідеології як критерію для класифікації правових систем.
3. “Кочуючі” правові сім’ї.
4. Порівняльна характеристика західної і східної традицій права.

Змістовий модуль 2. Основні правові системи сучасності

Тема 5. Романо - германська правова сім’я.

1. Зв’язок романо-германської правової сім’ї з римським правом.
2. Система юридичної освіти в ФРН і Франції: порівняльна характеристика.
3. Звичай як джерело права в романо-германській правовій сім’ї.
4. Співвідношення судової практики в романо-германській правовій сім’ї і прецеденту як джерела права в англо-американській правовій сім’ї.
5. Порівняльна характеристика кримінально-процесуального права Франції, Німеччини.

Тема 6. Англо-американська правова сім’я

1. Загальне право: поняття та особливості.
2. Право справедливості і його співвідношення із загальним правом.
3. Джерела права англо-американської правової сім’ї.
4. Порівняльно-правовий аналіз правових систем Великобританії та США.

Тема 7. Скандинавська правова сім’я

1. Роль рецепції права у розвитку правових систем на прикладі Скандинавських країн.
2. Соціальна держава в скандинавських країнах. Концепція та реальність.
3. Вплив соціал-демократії на розвиток скандинавської правової системи.

Тема 8. Правові системи Латинської Америки.

1. Роль рецепції права у розвитку правових систем на прикладі країн Латинської Америки.
2. Особливості історичної взаємодії і поєднання елементів романо-германської правової сім’ї і англійського загального права у правових системах різних країн.

Тема 9. Правові системи Далекого Сходу

1. Особливості японського праворозуміння.
2. Особливості інституту адвокатури в Японії.
3. Особливості китайського права і філософсько-моральних джерел його формування.

Тема 10. Традиційні та релігійні правові системи.

1. Поняття та джерела канонічного права.
2. Витоки і географія поширення звичаєвого права.
3. Властивості релігійного права як соціального регулятора, його форми, джерела, структура.
4. Зв'язки правових систем світових релігій з національними правовими системами, а також національними правовими системами інших правових сімей, міжнародним правом.
5. Правозастосовча практика в мусульманських правових системах.
6. Мусульманські правові системи в контексті сучасного цивілізаційного процесу

Тема 11. Соціалістичне право. Місце правової системи України на правовій карті світу.

1. Джерела і основні галузі соціалістичного права.
2. Особливості правових систем європейських соціалістичних країн.
3. Правова система Куби.
4. Проблема класифікації правових систем на пострадянському просторі.

Завдання:

1. Започаткувати тематичний словник з термінологією із порівняльного правознавства.
2. Написати доповідь на тему «Особливості сучасного розвитку правових сімей».
3. Письмово пояснити та навести приклад, у чому полягає сутність правової акультурації.
4. Наведіть приклади різних типологій правових систем сучасності

Критерії оцінювання

Бал	Критерій
5	студент засвоїв теоретичний матеріал, який винесений на самостійну роботу, застосування для оформлення результатів самостійної роботи не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, теорією; вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення результатів самостійної роботи повинно бути логічним та послідовним.
4	студент засвоїв теоретичний матеріал з відповідної теми який винесений на самостійну роботу, та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач; за умови виконання всіх вимог, які передбачено для оцінки "5 балів", при наявності незначних помилок або не зовсім повних висновків за одержаними результатами. Оформлення виконаного завдання з самостійної роботи має бути послідовним.
3	студент не повністю засвоїв тему для самостійного опрацювання не досконало володіє основними поняттями та положеннями навчальної дисципліни, невпевнено орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність знань.
1-2	студент не опанував навчальний матеріал з відповідної теми для самостійного опрацювання, не знає основних понять і термінів наукової дисципліни, не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове або логічне мислення.

Критерії оцінювання на семінарі:

Кількість балів	Оцінка за національною шкалою	Значення оцінки
10-11 балів	Відмінно	Допущено не більше 2 незначних помилок у питаннях. Відповідь повна. Студент вільно володіє теоретичним матеріалом та аналізує завдання на високому рівні
8-9 балів	Добре	Допущено не більше 4 незначних помилок у завданнях. Відповіді повні, з незначними неточностями. Студент володіє теоретичним матеріалом та аналізує (охарактеризовує) питання на достатньому рівні.
6-7 балів	Задовільно	Допущено не більше 6 незначних помилок у завданнях. Відповіді з суттєвими неточностями. Студент володіє теоретичним матеріалом та аналізує (охарактеризовує) питання на низькому рівні.
1-5 балів	Незадовільно	Допущено більше 8 помилок у завданнях. Відповіді з суттєвими неточностями. Студент не володіє теоретичним матеріалом та аналізує (охарактеризовує) питання на низькому рівні.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в письмовому вигляді з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

Критерії оцінювання

Бал	Критерії
24-25	Студент вирішив всі завдання абсолютно вірно і повно дав відповіді на питання як теоретичного, так і практичного характеру. Логічно і послідовно аргументував і виклав свою точку зору.
20-23	Студент вирішив завдання з 1 помилкою, відповідь на питання містить повне розгорнуте, правильне та обґрунтоване викладення матеріалу, допущено 2-3 помилки при вирішенні практичних завдань.
15-19	Студент правильно і повно вирішив більшість, але не всі завдання, відповідь на запитання є не повністю аргументованою; допускає незначні неточності
10-14	Студент правильно вирішив половину завдань; думка викладена з порушенням логіки подання матеріалу. Студент правильно вирішив ситуацію, проте не зовсім слушно аргументує її, або враховує не всі, а деякі умови ситуації. Вирішує декілька завдань поверхнево.
5-9	Студент вирішив трохи менше половини завдань; може дати визначення юридичного поняття. Відповідь на запитання дає неповно і поверхнево.
0-4	Студент не вирішив більшість завдань або вирішив неправильно; відповіді на питання є неповними; неправильно обґрунтовує своє рішення.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Навчальні досягнення студентів з дисципліни «Порівняльне правознавство» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок на семінарських заняттях та під час виконання самостійної роботи, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Семестровий контроль знань студентів з дисципліни «Порівняльне правознавство» здійснюється у формі екзамену – письмово. Максимальна кількість балів за екзамен - 40 балів.

Критерії оцінювання екзамену:

Кількість балів	Оцінка за національною шкалою	Значення оцінки
37-40 балів	Відмінно	Допущено не більше 2 незначних помилок у питаннях. Відповіді повні. Студент вільно володіє теоретичним матеріалом та аналізує завдання на високому рівні
36-26 балів	Добре	Допущено не більше 5 незначних помилок у завданнях. Відповіді повні, з незначними неточностями. Студент володіє теоретичним матеріалом та аналізує (охарактеризовує) питання на достатньому рівні.
25-15 балів	Задовільно	Допущено не більше 8 незначних помилок у завданнях. Відповіді з суттєвими неточностями. Студент володіє теоретичним матеріалом та аналізує (охарактеризовує) питання на низькому рівні.
14-1 балів	Незадовільно	Допущено більше 8 помилок у завданнях. Відповіді з суттєвими неточностями. Студент не володіє теоретичним матеріалом та аналізує (охарактеризовує) питання на низькому рівні.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)

FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

для денної форми навчання

Разом 120: год., із них: лекції – 16 год., семінарські заняття – 8 год., практичні заняття – 8 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 50 год., семестровий контроль – 30 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль I. Загальні поняття порівняльного правознавства				Змістовий модуль II. Основні правові системи сучасності			
Лекції (бали)	<i>Л1 (16)</i>		<i>Л2 (16)</i>	<i>Л3 (16)</i>	<i>Л4 (16) Л5 (16)</i>	<i>Л6 (16)</i>	<i>Л7 (16)</i>	<i>Л8 (16)</i>
Семінарські заняття (бали)		<i>С1 (16)</i>	<i>С2 (16)</i>	<i>С3 (16)</i>	<i>С4 (16)</i>			
Практичні заняття (бали)					<i>П1 (16)</i>		<i>П2 (16)</i>	<i>П3 (16) П4 (16)</i>
СР (бали)	<i>5 балів</i>				<i>5 балів</i>			
Модульна КР				<i>МКР 1 (25 балів)</i>	<i>МКР 2 (25 балів)</i>		<i>МКР 3 (25 балів)</i>	<i>МКР 4 (25 балів)</i>
Підсумковий контроль (вид, бали)	Екзамен 40 балів							

для заочної форми навчання

Разом 120: год., із них: лекції – 8 год., семінарські заняття – 4 год., практичні заняття – 4 год., самостійна робота – 104 год.,

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль I. Загальні поняття порівняльного правознавства				Змістовий модуль II. Основні правові системи сучасності			
Лекції (бали)	<i>Л1 (16)</i>			<i>Л2 (16)</i>	<i>Л3 (16) Л4 (16)</i>			

Семінарські заняття (бали)		<i>C1 (16)</i>	<i>C2 (16)</i>					
Практичні заняття (бали)							<i>П1 (16)</i>	<i>П2 (16)</i>
СР (бали)	<i>5 балів</i>				<i>5 балів</i>			
Підсумковий контроль (вид, бали)	Екзамен 40 балів							

8. Рекомендовані джерела

Базові:

1. Загальна теорія права: підручник / О. В. Петришин, В. В. Лемак, С. І. Максимов та ін.; Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2020. 568 с.
2. Кельман М. С. Загальна теорія права : підручник / М. С. Кельман. Херсон: ОЛДІ-плюс, 2020. 742 с.
3. Крестовська Н. М., Матвєєва Л. Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: підручник. 2-ге вид., випр. і допов. К: Юрінком Інтер, 2019. 584 с.
4. Петришин О. В. Порівняльне правознавство: підручник / С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов, І. О. Биля-Сабадаш та ін.; за заг. ред. О. В. Петришина. Х: Право, 2021. 272 с
5. Петришин О. В. Порівняльне правознавство у таблицях: навч. посіб. для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів / авт.-уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк. Х: Право, 2018. 164 с.
6. Порівняльне правознавство: хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів: навч. посіб. / уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. Х: Право, 2018. 1024 с.
7. Порівняльне правознавство: методичні рекомендації з підготовки до семінарських занять для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 081 "Право" / Ю. А. Задорожний; НТУ, Кафедра конституційного та адміністративного права. Київ: НТУ, 2021. 42 с.
8. Порівняльне правознавство: комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни: навчальний посібник для студентів спеціальності 081 «Право» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад. І. В. Костенко. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 113 с.
9. Мороз С.П. Практичні системи сучасності: навч. посібн./ С.П. Мороз. Дніпро, Університет митної справи та фінансів, 2019. 86с.
10. Жаровська І. М., Канцір В. С. Юридична компаративістика: навч. посіб. Львів: Укоопспілка, Львів. комерц. акад, 2017. 195 с.
11. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» для студентів-магістрів за напрямом підготовки «Право» / Уклад.: Д.В. Лук'янов, Є.А. Гетьман, О.С. Гиляка, О.В. Зінченко. Х: Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2021. 53с.

Додаткові:

12. Берман Г.Д. Право і революція: формування західної традиції права / Г. Д. Берман; пер. Т. Бенько та ін. К.: IRIS, 2001. 651 с.

13. Бернхем В. Вступ до права та правової системи США. К: Україна, 1999. 542 с.
14. Бехруз Х. Порівняльне правознавство. Підручник. Одеса: Фенікс, 2009. 464 с.
15. Вступ до теорії правових систем / За заг. ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. К., Юридична думка, 2006. 432с
16. Задорожний Ю.А. Римське право – доктринальна першооснова права та юридичної науки в країнах романо-германської правової сім'ї та Україні: монографія. К: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. 173 с.
17. Кернз І. Вступ до права Європейського Союзу: навч. посіб. К: Знання, 2002. 381с.
18. Лубська М. Мусульманське право. Сутність, структура, джерела. К. «Академвидав», 2009. 256с.
19. Луць Л.А. Сучасні правові системи світу: навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 249с.
20. Малишев Б. В. Правова система (телеологічний вимір): [монографія] / Малишев Б. В. К: «ВД «Дакор», 2012. 364 с.
21. Методологічні та історико-теоретичні проблеми формування і розвитку правової системи України / кол. авторів ; відп. ред. М. В. Цвіка. Харків: «Право», 2011. 894 с.
22. Оніщенко Н.М. Правова система: проблеми теорії. К: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2002. 352с.
23. Ткаченко В. Д Порівняльне правознавство: підруч. / В. Д. Ткаченко, С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов; за ред. В. Д. Ткаченка. Х: Право, 2003. 274 с.
24. Харитонов О.І. Порівняльне право Європи. Основи порівняльного правознавства: Європейські традиції: посібник / О. І. Харитонов, Є. О. Харитонов. - 2-ге вид., допов. Харків: Одиссей, 2006. 624 с.

9. Додаткові ресурси

1. Режим доступу: www.zakon1.rada.gov.ua – Офіційний веб-портал Верховної Ради України. Законодавство України.
2. Режим доступу: www.pravo.ua.com.ua – журнал «Право України».
3. Режим доступу: www.liga.net - "Ліга", система. інформаційно-правового забезпечення.